

Andreas Lillenhöck
RESPONSIO

Ad Libellum Memorialem

S. REGIÆ MAJESTATI &
REIPUBLICÆ

POLONIÆ

nuper abs Danico Ministro
exhibitum.

Adjunctus est Libellus ipse Danicus.

EXX/296

Postquam copia mihi facta fuit conspi-
ciendi libellum memorialem, quo pau-
cos ante dies ministro Danico apud S.^{am}
R.^{am} M.^{tem} & Remp. Poloniæ in no-
stram nationem debacchari libido fuit,
illud quidem insolens aut inexpectatum haudqua-
quam visum fuit, quod & heic locorum hostes nobis ex-
citare Dani satagant, quippe quibus odia in nos acer-
bitate plusquam humana exercere nativū est. Hoc dun-
taxat indignitatis non ferendæ judicabatur, istum ho-
minem tam abjecte de sapientia & generositate S.^æ R.^x
M.^{tis} Reiꝫ; publicæ Poloniæ sentire, ut frivola ista aut
fæda, quæ deblaterat, pondus aliquod ad sanctissimo-
rum fæderum, sinceræq; amicitia vinculum abrumpen-
dum habitura. sperare potnerit. Nam cum facile
concedere queamus, ut alter suo periculo insaniat, sum-
mæ injuriæ loco est, si ita temerè in furoris sui sociera-
tem nos deposcat. Quanquam autem plane confi-
dam. S.^{am} R.^{am} M.^{tem} inclutamq; Remp. Poloniæ
ultro tam indecora petita aversaturam, & ex iisdem ge-
nium nationis Danicæ liquidius æstimaturam: officii
tamen mei ratio utiq; requirebat, ad istum libellum
quædam reponere, num fortasse Minister Danicus
permoveri possit, ut deinceps circa aptricandam animi
sui saniem si non pudoris sui, saltem dignitatis aliorum
rationem aliquam habeat. Ac illud quidem eximia
vanitatis est argumentum, quod *toto orbe extare* dicit
præ-

præclara amicitiae monumenta, quibus quondam Reges
Daniae & Resp. Poloniae sese invicem devixerint. At-
qui nullibi terrarum alia amicitiae inter istos populos
monumenta extant, quam quæ simplici benevolentiae
contestatione, & promiscuae humanitatis officiis inter
eos, quibus singularis quid negotii non intercedit, ab-
solvuntur. Quin & ea utriusq; Regni est conditio,
ut aliam amicitiae speciem, nisi casu quam rarissime
contingente, capere nequeat; saltem quæ nullq mo-
po comparari debeat cum illa necessitudine, qua Re-
gna Sueciae & Poloniae per communis utilitatis atq; se-
curitatis rationem adstringuntur. Sane enim & olim
ea fuit gentis Polonicae in Sueciam proclivitas, ut de-
ficiente domi stirpe Regia ex hacce sibi potissimum
Reges petere voluerit. Et Poloniam ex uno latere
Domus Austriaca, ex altero Moscovia cingit, qua-
rum utraq; etiam Suecicis ditionibus imminet; non
possunt non Sueci Poloniq; mutuae conservationi stu-
dere, siquidem propriam utriq; incolumitatem amant.
Ast Daniae, utpote potentissimorum statuum interje-
ctu à Polonia dijunctæ, & quam nulli communes æ-
muli rationes cum hac conjunctas habere subigunt,
parum interesse potest, salva sit hæcce, an pereat; eo-
que quicquid illa de amicitia erga hanc contestetur,
intra mera & inania verba subsistere est judicandum.
Quin potius cum Dani ex odio in Suecos amicitiae
Moscorum adrepere, eosq; in ipsam concitare omnib⁹
modis laborent, qui tamen Russi nulla in parte prava-

lere Suecis possint, ut non inde Poloniæ suspicio & periculum oriatur: manifestum sane est, Dano prægravem Poloniæ vicinum & æmulum ipsis Polonis longe esse potiorē. Pariter inania sunt ea verborum lenocinia quæ sequuntur de Regis Daniæ desiderio amicitiam cum Rep. Poloniæ à maioribus acceptam non solum continuandi, sed & majorem in modum augendi. Nam non solum per nativam conditionem istorum regnorum ea amicitia ultra verba procedere nequit; sed & ubi illa hoc tempore, tot hostibus ad exitium Sueciæ imminentibus arctius adstringatur, non posset non eadem in Poloniæ damnum vergere; quippè cum ex istius ruina insigniter sint augendæ opes eorum, quos intra mediocritatis cancellos cohiberi Poloniæ quam maxime interest. Inane quoq; est, quod Minister Daniæ addit; nos omnes artes eo convertere, ut Gentis Polonicæ studia animosq; à Rege Daniæ avertamus. Nam quicquid nobis jam cum S.^a R.^a M.^{te} & Rep. Poloniæ agitur, id nullo modo tangit amicitiam, quæ per naturam status Polonici cum Dania est aut esse debet; & ut illa intra hosce terminos perpetuo subsistat, Suecia neq; invidet neq; repugnat. Cujus sane tanta vis non est, ut S.^a R.^a M.^{tas} & Resp. Poloniæ per eam impediatur; quo minus assistere queat Sueciæ adversus eos, quibus cum Dano sese hoc tempore copulare placuit, & quibus ut succenseat Polonia gravissimas rationes habet. Cum præsertim toto hocce bello Dania nihil quærat, quod Poloniæ ullo modo prodesse queat. Eoq; nihil

contra.

contra antiquam virtutem & fidem factura est Gens Polonica, si non ea solum ratione, de qua minister Danicus conqueritur, sed & longe efficaciori Suecis hoc rerum articulo adsistat. Sunt & illa genii Danici luculenta specimina, quod & Suecos Polonorum inimicos adpellare, & quæ ante aliquot annos Polonia cum Danis intercedebat, conjunctionem tanquam horum in illam singularis affectus argumentum extollere non erubescat. Nam præterquam quod lis illa, quæ ante hac nostras nationes, repugnante ipsarum nativa utilitate, infelicitè colliserat, æterna pace dudum sit composita, ipsa etiam radice, ne repullulascere aliquando posset, penitus excisa; ea sane controversia non ex ipso harum nationum ingenio, aut habitudine aliqua utriusq; Regni enata est, sed ex peculiari negotio familiaræ Regiæ; qua certorum hominum artibus ipsa tandem resp. Polonia involuta est, repugnantibus licet multis sapientissimis, & patriæ suæ amantissimis apud eos viris, qui publice ac privatim contestabantur, litem privatam familiaræ Regiæ ad Rempublicam non spectare, nec ob eam bellum sumendum in nationem, qua ut semper amica ntantur, utriusq; intersit. Quo colore ergo quis, nisi plane effrons, Suecos Polonorum inimicos vocaverit? Non minus absurdum est, amicitia Polonorum velle imputare, quod superioribus annis Dani Suecos bello Polonico distractos à tergo invaserint. Sane enim quamdiu Poloniae res in an-

gusto videbantur esse, nusquam sese ad auxilium ferendum commovebant Dani. Sed cum Suecos eo jam redactos crederent, ut nulli ex Polonia daretur evadere, tunc demum vetus suum artificium exercere in mentem veniebat, quo solenne ipsis est Suecis insidias struere, & infortunio aliquo implicitis à tergo ingruere, adversus florentes & paratos subdolan quietem agitare. Cum igitur istud bellum Dani hautquaquam in Polonorum gratiam, sed unice ex inolita sua in Suecos malignitate susceperint, improbe nunc Minister Danicus Sr R.^r M.^{ti} & Reip. Poloniæ jacturam provinciarum, quam eo bello Dani fecerant, in faciem exprobrat Porro dum idem per protervam conviciandi libidinem Suecis *fluxam ac temporariam amicitiam*, (cujas nullum idoneum exemplum afferre novit,) & *insatiabilem nulloq; equi & juris limite terminatam finium proferendorum aviditatem* objicit, contra regulas artis suæ parum memor fuisse videtur recentissimi facti, quod in æternum fidei & abstinentiæ Danicæ, si Diis placet, monumentum præstabit, dum Celsissimus Dux Holsatiæ consanguineus & sororius contra literas & sigillum Regium custodiæ mancipatur, & ad subscribendas iniquissimas condiciones adigitur, subditiq; modo plusquam hostili pecunia emunguntur. Nam quomodo Rex Daniæ paternum fidei in nos exemplum jam expresserit, memorare nihil attinet, cum in eo nil nisi semina naturæ suæ securus fue-

tus fuerit. Sed & illud hominis non nimium circum-
specti argumentum est alieni invadendi cupidinem a-
liis objicere, qui nuper arctissimam Domini sui cum
Austriacis ac Brandeburgico societatem ambitiose in-
culcaverat. Parem incogitantiam arguit, quod cum pau-
lo ante *Gentis Polonica antiquam virtutem & fidem* per sub-
dolam blandiloquentiam extulisset, mox sui oblitus
S.^{am} R.^{am} M.^{tem} & Remp. Poloniæ ad parem cum Da-
nis perfidiam, ad sanctissimæ pacis, æternorumq; fœ-
derum violationem, ad legitime parta amicis eripienda
adhortatur. Si circumspicias, quibus rationibus tam
fœdum facinus istis persuadere conetur, præcipuo
loco audis *opportunitatem temporis*, quasi nunc maxime
tempestivum sit perfidiam in Suecos exercere, quod
iidem à multis simul hostibus infestentur. Atqui a-
pud eos, quæ aliqua virtus fidesq; cordi est, ejusmo-
di opportunitas temporis ad hoc valere judicatur, ut eo
firmius fœderum religio adstringatur, & amicitia of-
ficia majore cum studio expromantur. Nam floren-
tibus nostris rebus locis & amicis usq; adeo opus no-
bis non est, & iidem tunc, ut nostro favore frui que-
ant, ultro sese nobis venditare solent. Quin amicitias
& societates ideo secundis rebus nostris colimus, ut ea-
dem adversis subsidio nobis sint. Sed qui opportuni-
tatem temporis, & adversitates amici ad hoc valere sta-
tuit, ut citra ullam aliam causam amicitia abrumptur,
fœdera proculcentur, ad deripienda istius bona ru-
tur is

cur, is fidem & amicitiam inter instrumenta fallendi
disponit, & publicam pejerandi atq; latrocinandi li-
centiam in genere humano stabilitum it. Sed & di-
gnum totius libelli importunitate est, quod Minister
Danicus S.^{am} R.^{am} M.^{tem} & Remp. Poloniæ *verum su-
um interesse*, velut isto magistro indigentem, docere
aggreditur. Quod quidem ex mente istius primo in
hoc consistit, ut amicitia, fides ac foedera inter vitia ha-
beantur, utq; vicinus vicino perpetuas insidias struat,
& satis causæ ad eum invadendum judicet, quod jam
cum aliis in vasoribus colluctatur. Perinde quasi non
aliquando in eos, qui ejusmodi sapientiam profiten-
tur, sua exempla recidere queant. Tum peculiariter
ostentatur Livonia, cujus repetendæ occasio si nunc
omittatur, vix unquam postea reditura sit. Atqui si
tam religiosa pace sancitæ cessiones non ulterius vim
habent, quam quousq; occasio alterum cum hostibus
luctantem à tergo invadendi arriserit, frustra circa pa-
cem componendam populi laborant, & vix ulla ratio
bellis sopiendis relinquitur. Ne multis memorem, Li-
voniam hautquaquam fuisse antiquam Poloniæ posses-
sionem, sed quæ necessitate subigente, ut saviores do-
minum effugeret, sub tutelam Poloniæ se contulit,
post per aleam belli iterum separata, sic ut corpus Po-
loniæ nullam inde lacerationem aut deformitatem
senferit. Et sane longe magis interest Poloniæ Sue-
corum favorem adversus præpotentes ipsius vicinos
perpetue

perpetuò sibi habere pignoratam, quàm patrato adver-
sus ipsos quod Dani volunt flagitio, (de cujus successu
cantum illi non est) iisdem necessitatem imponere qua-
vis occasione paria reponendi, & ad amulos Poloniæ
studium suum transferendi. Sed nec illud in mentem
venisse videtur Ministro Danico, quod nobis ansam,
præbuerit longe plausibilis argumentum ab ipso, con-
tra nos venditatum in socium Danorum Electorem,
Brandenburgicum retorquendi, cui supremum in Bo-
russiam jus, turpi foederum nundinatione partum,
iterum eripiendi jam Poloniæ opportunitas non facile
reditura obtigit; præsertim cum subditi ejus regionis
vetus Poloniæ regimen anxie desiderent, & sub duris-
simo jugo dudum ingemiscant. Quod porro Mini-
ster Danicus Genti Poloniæ metum incutere satagit,
quasi Borussia regali à Suecis periculum aliquando
immineat, nisi hoc tempore injusto ipsos bello petant,
id satis adparet profectum abs tali qui pensi nihil habet,
an quæ garrit speciem rationis aut probabilitatis præ se
ferant, an minus, modò aliqua viâ acerbiter animi
sui in alios exoneret. Quippe cum Suecis nulla sit
facultas acquirendi aut retinendi regionem à ditioni-
bus suis disjunctam, quam non solum Polonia, sed &
multæ nationes, quibus commercia ibi agitantur, sunt
propugnaturæ. Quin potius nemo est, quem Polonia
circa eam regionem magis suspectum habere debeat,
præter Electorem Brandenburgicum, siquidem quem

sibi cum sociis scopum præfixit obtinere contigerit; utpote qui metu Suecorum solutus nihil sibi commodius sit crediturus, quam eam Borussia partem, ditionibus suis interpositam, sibiq; tam opportunam absorpsisse, quæ inter alia viam quoq; præbitura sit parandæ potentiaë maritimæ, cui, cum alia ratio non suppeteret, in hoc bello exercita piratica prælusit. Præterea valde jejune de sapientia S. R. M. & Reipl. Poloniae sentire oportuit Ministrum Danicum, si Eidem abs se persuaderi posse speravit verum Poloniae interesse in eo versari, ut Sueci Danicæ sociorumq; *armis ad honestam & securam pacem adigantur, & intra antiquos limites compingantur.* Si enim ex istis hominibus quæras, quid tam specioso vocabulo honestæ & securæ pacis intelligant, nihil aliud ipsos velle deprehendas, quam ut, Suecis Gallisq; ad incitas redactis, ipsorum factio horum spoliis locupletetur, adeoq; domus Austriaca tandem ad plenum Europæ arbitrium pertingat, oppressis qui hætenus ejus ambitioni remoram injece-
rant, simulq; Elector Brandenburgicus, qui jamdudum nil nisi de Regibus in ordinem redigendis crepat, pares spiritibus suis opes fortiatur. Atqui potentia Austriaca Poloniae semper fuit suspecta, ne in ipsam quoq; aliquando tentare vellet, quod circa Hungaros, Bohemosq; ipsi successerat. Et Electorem Brandenburgicum veterem Poloniae vassallum ad id fastigii prohibi, ut eidem deinceps sit formidabilis, id sane Poloniae necq;

nis neq; tutum, neq; decorum fuerit. Sic & quod istis hominibus subinde in ore est carmen de Suecis intra antiquos limites redigendis, oppidò quam absurde Polonis occinitur; quippe qui satis intelligunt, mutilata Suecia vicinos ipsorum magis formidabiles reddi, seq; Sueciae studiis adversus illos fraudari. Et quo privilegio tantum est Danis, fociisq;, quo minus & ipsi eodem jure, quod in ceteros statuunt, uti teneantur? Atqui praeerquam quod hoc modo omnium populorum status sursum deorsum volvendus sit, etiam Danis tunc parum latabile sit futurum, si in antiquum statum reponatur Norvegia; siq; Domus Austriaca & Barndeburgicus Elector ad primævam tenuitatem redigantur, qui sane enormibus suis incrementis non usq; adeo modeste usi sunt, aut adhuc utuntur. Enimvero S. R. M.^{tas} & Resp. Poloniae, etiam me non monente intelligit, prudentis esse, ex vicinis bello inter se collis haudquidquam unius ambitioni aut acerbitati ita favere, ut alterum plane opprimere queat; sed potius talem esse pacem quærendam, per quam populorum vires in æquilibrio permaneant, & si quis suæ libidini obsecutus æquas condiciones admittere nolit, eum à cæteris, quorum id ullo modo interesse potest, intra limites rationis redigendum. Miscet deinceps minas Minister Danicus, velut vixdum coalita Polonia quies in discrimen danda, & reflorescens commerciorum usus penitus sit exstinguendus, ni S. R. M.^{tas} & Respublica Poloniae ad im-

potentem Danorum libidinem sese componat. Istud
quidem est non obscure aliis statibus leges velle præ-
scribere. Ast prolixius mihi de virtute Gentis Poloni-
cæ polliceor, quam ut ad Dani & Brandeburgici minas
sint trepidaturi. Neq; crediderim nationes illas, qui
cum Polonis commercia tractant, emolumentum suum
post nutus Danorum habituras. Deniq; ne quis am-
plius dubitet, libelli Danici scopum non esse serii quid
aut æqui à S. R. M.^{te} & Rep. Poloniæ petere,
sed duntaxat nullam occasionem malignitatis in Sue-
cos apicandæ negligere; sane petitio prorsus confu-
sa & vaga est, quæ handquaquam in certa aliqua re
figitur, nec ita concepta est, ut definiti quid ad eam
responderi possit; nisi hoc unum; quod Minister ille
impudenter plane nationis suæ characterem in Succos
conetur transfundere. Nam si velis exprimere ho-
minem, qui *temporarius blanditiis non à vero affectu, sed à neces-
sitate, metu, astuq; profectis* aliis adrepere soleat, uno ver-
bo Danum dixeris. Tandem validissimam velut im-
pressionem in animos Polonorum facere conatur Mini-
ster Danicus, dum rehostimenti loco, si obtineat petita,
S. R. M. & Resp. Poloniæ certum suppetiarum numerum
contra Christiani nominis hostem offert, sed ne istis suppetiis
nimium gloriantur Poloni, additur, *subsecuta pace*; id est,
postquam Dani cum sociis improbo voto potiti sunt,
ut cum alios vicinos, tum Poloniam impune dein-
ceps contemnere possint. Nimirum non desipiant
Dani,

Dani, si in ejusmodi leges cum Polonia convenire possunt, ut ipsi quidem hujus favore res suas in fastigium exoptatum collocare queant, hanc autē aliquid nescio quid in casum incertū expectare jubeant, nulla alia cautione, quam fidei Danicæ, interposita; cui quantopere nitendum sit, vel solus libellus Ministri Danici, ex intima ejus gentis disciplina profectus, documento esse potest, quippe quō nihil aliud agitur, quam ut alii ad violanda pacta nullo perfidiæ colore aut prætextu urgeantur; & in quo palmarium ratiocinium est hoc: antiqua virtute ac fide es, igitur & ipse socio & amico, ab aliis inique oppresso, perfidē insulta. Quæ cum ita sint, nullum plane dubium mihi restat, quin S. R. M.^{as} & Resp. Poloniæ non modo fædam animi dispositionem, quæ ex libello Ministri Danici relocet, ultro detestatura; sed & eo pronius rationes suas cum Suecia conjunctura sit, quo magis ipsius quoq; interest, ne pares superbix suæ opes nanciscantur, qui nonnullos sub initia belli successus tam insolenter ferunt.

Ad Serenissimum Potentissimumq; Regem

P O L O N I Æ,

totamq; Rempublicam.

Xtant toto orbe præclara amicitia monumeta, quibus veluti vinculis Majores Serenissimi Reges Dania Norwegiaque, Domini mei Clementissimi, & inclyta hæc Respubl. se invicem devinxere, at non minori desiderio flagrat S.^a R.^a M.^{tas} Dania acceptam à Majoribus suis augustæ memoriæ, in hac gente amicitia non solum continuandi, sed etiam majorem in modum augendi, præsertim hac tempestate, ubi ejus, Confœderatorumque suorum hostes, eò artes & consilia omnia convertunt, ut amicissimæ gentis studia animosq; ab altè memorata S.^a R.^a M.^{tas} Dania abalienent; prout jam demum Sueci palam gloriari non erubescunt, superstitibus ex tot bellis Polonia Legionibus ipsis submissum iri, dum eò se rem perduxisse contendunt, ut dimissa magna pars Copiarum Polonicarum ipsis abhinc in Livonia, quod miratur S.^a R.^a M.^{tas} Dania, nunc militatum itura sit, quo expeditius inde miles Sueticus in ipsam, aut quenquam Confœderatorum suorum educi possit, milite Polono interea Excubiarum Sueticarum ibidem vices obeunte, sed quod minus his tam inopinatis nuntiis fidem adhibeat S. R. M. Dania, ipsa gentis Polonia antiqua virtus ac
fides

fides efficit, qua persuaderi ipsi non patitur S. R. M. V. ac Rempublicam, adeò à Regia Majorum via deflecti posse, ut Inimicis suis ad oppugnandos Amicos uti velit, quin autem S. R. M. Daniæ pro Amico habeat, eo minus dubitat, quo recentior adhuc est hinc amicitia illine inimicitia memoria, quam ne altius repetam novissimorum temporum duntaxat testimonia advocari operæ pretium fuerit. Ex quibus satis constat, quanti Ser.^{mo} Regi Daniæ steterit ejusdem belli societas, quâ gloriosissimæ memoriæ Parens Ejus tot Provinciarum suarum jactura, totam belli Suecici molem & ruinam inde in se Regnaq; sua avertit. Quod si demum verò superiorum temporum officia præsentium iniquitati posthabeantur, saltem ignorari non potest, quam fluxa ac temporaria Sueciæ Amicitia, quamque insatiabilis nulloq; sive æqui sive juris limite terminata finium præferendorum aviditas sit: Quapropter S. R. M.^{ti} Daniæ handquaquam verisimile videtur, quin potius certò persuasa est S. R. M.^{tem} V.^{ram} ac Rempl. *ad verum interesse* suum hac opportunitate attenturam ne tam formidolosæ vicinitatis partes hac tempestate, adversus S. R. M.^{tem} Daniæ Confœderatosq; suos imprimis vicinos, quibus cum nunc arctiori, quam nunquam aliàs Fœderis nexu jungitur, tueri, vixq; dum coalitam quietem Patriæ, denno in discrimen dare & refflorescentem Commerciorum præcipuè usum, penitus extinguere velit. Quod si igitur S. R. M.^{tas} V.^{ra} & Respublica partem Exercitus sui exauctorandam

censue-

consuerint, fore sperat S. R. M.^{tas} Daniæ, ut ipsi potius & Confœderatis suis concedantur, non solum quæ dimittentur forte Copiæ, sed etiam ipsa temporis opportunitate, ejusq; auxilio ad recuperandas ditiones suas uti malint; Quæ omnia ut optatum exitum sortiantur S. R. M.^{tas} Daniæ desiderat, ut conducendi militis in Polonia ac Prussia ipsi saltem facultas concedatur, eademq; hostibus suis publicò interdicto adimatur. & si qui forte Polonorum jam à Suecis conscripti, & sub ipsorum signis habeantur, loco discedere & ad suos, se recipere jubeantur. Id quod facilius impetratum fore credit S. R. M.^{tas} Daniæ, quo magis S. R. M. V.^{ras} ac reipublicæ Polonæ interest, Suecis suis sociorumq; suorum armis ad honestam ac securam demum pacem, intraq; antiquos limites redigi. Fallunt sanè & falluntur illi, qui credunt, vel alios ut credant inducere conantur, temporarias Suecorum blanditias à vero affectu potius, quam a necessitate, metu, astuq; proficisci; siq; præsentem repetendæ Livoniæ occasionem, vix unquã abhinc redituram transmittant, frustra aliquando etiam de amissa Prussia Regali conquerentur, seroq; eos, Sueciæ fallacis amicitia pænitebit. Quicquid autem horum obtinnerit, S. R. M.^{tas} Daniæ, pro benevolentia ac sinceræ amicitia tessera habebit, seq; mutuò officiorum genere S. R. M.^{ti} V.^{ras} totiq; Reipublicæ Polonæ ad omnes eventus devinctam consueque reputabit, ut subsequuta pace ad certum suppetiarum numerum sese contra Christiani Nominis hostem vigore mandati mei obstringat.

Post

Post excusa superiora pervenit in manus ipsius Dn. Legati proprium Responsum Warſavia redditum, & ipſiq; Regi Polonia vice Memorialis traditum quod hic ſubjungere viſum fuit.

Sereniſſime & Potentiſſime Rex.

Communicatum mihi eſt nuper ab amico in Germaniâ degente ſcriptum quoddam S. Regiæ M.^{ti} Veſtræ totiſq; Republicæ à Miniſtro Danico oblatum. Quod cum planè modetiā exuat, & virulentis maledictiæ aculeis refertum Sueciam arrodat, vix alios quam Danos antores habere poterit, ſi Brandenburgici excipiantur. Illis quippè ſolenne eſt, ſinè ralore calumniari, ac convitiis probrisq; ^{Sueciam} ~~inle-~~ctare. Indignum reſponſo omni videri poſſet, cum vanitas & falſitas ejusdem ubiq; manifeſtò pateat. Verùm cum interſit S. R. M.^{ti} Sveciæ Regis & Domini mei Clementiſſimi, injurias, in ipſam totamq; nationem Svericam effræni licentiâ congeſtas refutari, munerisq; mei ratio hoc à me officium neceſſariò exigat, liceat cum gratiâ S. R. M. V.^{re} ad ſingula capita ſcripti iſtius famoſi reſpondere, eademq; libertate & jure, quod nobis in ſe Danici ſcriptoris, quantumlibet Regis mandatis ſulta, immodica tamen & inverecondâ licentiâ quæſivit. Undè nimis laceſſiti compulſiq; li-

cet mitiora malemus, æqua tamen reponere cogimur, non quidem animo ullo Injuriis certandi, verum ut ostensa Sveciæ innocentia ipsa veritas à Danis miserum in modum laniata, vel involucris abdita, nuda & manifesta M.^{ti} V.^{re} in conspectum sistatur.

Nesciò quâ fronte deprædicare audeant sua in Remp. merita Dani, quæ adeò nulla extant, ut potius monumentis Historicorum proditum sit, non semper eos bonâ fidè cum Borussis, qui partem Reip. hujus constituent, antiquis temporibus egisse, imò certamina inter gentes Sarmaticas & Danicas commissa, mariq; ab hisce in classes incendiis sævitum fuisse. Tantumque abest, ut olim vel nuper aliquid in rem hujus Reip. egerint Dani ut facilè etiam ad manus documenta haberi possint, quibus evincitur Ser.^{mo} Regi Sigismundo III. omnibus aliis in rebus ipsos defuisse, præterquam in iis quæ tam ad Sveciam ab ipso alienandam, quam Polonos in Sueciam, utriusq; partis detrimento, concitandos usui fuere. Forsitan autem hoc inter argumenta sua in Poloniam sinceritatis candorisq; referent Dani, quod Anno 1657. ad Seren.^{um} Regem Johannem Casmirum scribentes, solutæ obsidionis ad Friderici-Uddam parteq; ibidem de Svecis victoriæ cujusdam ostentatione, Polonos in societate contra Sveciam confirmare non sine veriti, utcunque postea constiterit, nec Svecos ibidem Danorum armis represos, nec à cingendâ obsidione Friderici Uddâ destitisse donec illa magna Da-

gnâ Danorum clade, & majore ignominia caperetur. Omnium verò rerum certissimum est, nec tunc temporis, nec unquam alias ullo ex affectu erga Remp. Poloniam arma sua in Sveciam vertisse Danos, verum potius ex aviditate aliena occupandi, cum ab occasione ad id invitari viderentur, quod jus faciale armatae Daniæ evidentissime probat, etiam si larvam pietatis in Poloniam fronti obiter obduxerit; Universus scitorbis, quid deinde Reip. commodo præstiterint Dani, qui viribus ejus contra nos defensi, majorem illi gratiam debebant, quam ut illam auxilia contra Turcas poscentem, non re tantum omni, sed & spe vacuum relinquerent, agerentq; non aliter, quam ut Remp. frustra illuc missi Ablegati pænitere oportuerit. Hoc tamen multorum judicio à Daniâ tunc temporis expectandum vix erat, cum illa opibus, viribus, fœderibus potens & instructa esset. Verum illa tunc otiosa, & complosis velut manibus ruinas Europæ spectans, pacis consilia subdolè turbabat, nunc incendia orbis callidè fovens ut sese peregrinis litibus immiscet, & socios suis cladibus involvit, ita fallente spes inanes funesto successu, licet fœderatis suis gravis & onerosa & rebus quas temerè ausa impar inveniatur, nihil tamen ab odiis & invidia in Sveciam remittit, ut saltè verbis, iniquis postulatis minisque re inanibus, tam Noviomagi quàm alibi passim causam suam agere & dignitatem tueri videatur.

Ait Minister Danicus, Daniæ hostes nominatim Suecos confilia omnia eò convertere, ut studia gentis Polonæ à Dania abalienent &c. Quod quatenus veritati consonum sit, nemo melius noverit quam M.^{cas} V.^{ra} cui parum quod ad Daniam pertinere possit, scriptis vel oretenus exposui. Nec benè memini an usquam Danorū in Suecos perfidiam pro merito perstinxerim, imò licet mihi constaret Ser.^{mum} Daniæ Regem & Electorem Brand.^m missis ad S. R. M. V.^{ram} literis id efficere tentasse, nè M. V. me in aulâ suâ præsentem pateretur, tacui tamen, & ex ista persecutione solatium cepi gloriæque mihi duxi, quod fidem in Regem & Dominum meum tanta capita anxîâ sollicitudine suspicerent. Cæterum, nullo me hæcenus Dania vexavit metu. Non enim ignarus fui, parum commercii intercedere inter Poloniam & Daniam, quam plurimum verò inter Poloniæ hostes, tam manifestos, quam occultos & Daniam; præsertim ex eò tempore, quò spe se dejectam vidit, transferendi sceptri Polonici in manus Principis cujusdam Dani, quod votum DEus justissimus Regnorum Arbiter, & M. V: incomparabilis virtus, Reique publicæ sapientissimum judicium, elaserunt, maximo inclytæ gentis Polonæ bono & emolumentò; utpotè cujus libertati Regnis Tyrannicis insuetæ, Princeps ex domo non tam Regnatrice quam Dominatrice ortus & artibus dominandi imbutus exitio facilè esse potuisset.

Pergit

Pergit porrò Danus asserere, Suecos palam gloriatos esse &c. Cum ego mihi istiusmodi rerum conscius non sim neq; credam ullum Suecorum Ministrorum, alibi tale quid dixisse vel scripsisse & ipsa porrò rerum evidentia quæ fallere non potest, satis manifestum reddat, Suecos nihil hætenus egisse, undè miles Maj. V. & Reip. Polonæ vel exauctoratus vel exauctorandus ad ipsos transiret, nescio undenam hæc insomnia & terrores Danos ac Brandeburgicos urgeant. Nam res illa quæ Generosum Rybinski spectat, toto cœlo ab hac imputatione distat, quippè eodem jure, quo Electori Brandeburgico, olim operas suas adversus Suecos addixit, postea Suecorum partes impetrata prius ab Electore venia, amplecti potuit. Verùm ut ad assertionem Auctoris revertar, quantumlibet illa maxima fiducia ab eodem venditetur, nondum tamen illi fidem M. V. habere dignetur, antequam idoneè probeb vera se dixisse; quod si nequit, erubescat, aut saltem cantior impofterum innocentibus gravis esse desinat. Longè enim alienum est à Sueciæ mente & moribus, ut Poloniæ vires labefactare voluerit, ut ullum militiæ M. V. & Reip. addictum consultò sciensque conduxerit, durante præcipuè bello Turcico, quin potius suis opibus & flore militiæ suæ, Poloniam gratis juvare decrevit, quod consilium corripit Elector Brandeburgicus foedifragio novissimo in Sueciam, quæ hoc nefas non magis detestata est, quam immanem ejus in M. V. & Remp.

impietatem, & invidiam, quæ temeratis, ut frequen-
ter solet, fidei fœderumq; sacris, undè Reip. ex beneficiis
immensis obligabatur, non minora tantum quam de-
buit, subsidia illi misit, sed & submissa præter urgentem
necessitatem revocavit, undè Turcis animi creverunt,
revocataq; demum ex desertoribus militia Polonica a-
deò adauxit, ut duplo vel triplo ferè numerosiori
quam, quem miserat, milite Poloniâ exiret. Taceo
quantum sanguinis Polonici in castris militet, quorum
pars magna astu officialium Electoralium ad transfu-
gia sollicitati, M. V. Reip. Dominisq; suis pereunt;
nec majori probitate M. V. & Reip. se commenda-
vere Dani, quam ut in Borussia, militem conducentes
parum ab eo abfuerint, ut, licet non factionibus, tu-
multuariæ tamen inter gentis istius incolas, & Geda-
nensium præsidiarios pugnae occasionem præbuerint.
Num Danicus Minister sine consensu M. V. & Reip.
nonnullos officialium militiae Polonæ in partes Regis
sui pelliciat, curiose explorare nolui; non enim mihi
tanti videntur ea, quæ rumores de eò circumferunt, ut
aliquam solitudinem cuipiam injicere debeant; suffi-
cit Sueciam non alios milites conduxisse, nec conductu-
ram esse, quam eos, qui nullo sacramento militiae M.
V. & Reip. obnoxii, sine ullius injuria, cujuscunq; ve-
lint signa licitè sequi queant. Salutare autem Consi-
lium M. V. & Reip. Danus suppeditat, monens, nè M.
V. inimicis suis ad oppugnandos amicos uti velit. A-
mici.

amicitia quam cum Poloniâ olim Dania coluit, ad usum
momentaneum composita fuit, statimq; evanuit, quam-
primum Dania metu suo & malo liberatam se vidit.
De inimitia Sueciæ Poloniæq; dici potest, odiis eun-
dem terminum fuisse, qui armis, eaq; sospite adhuc Regia
Vasæorum Domo unde exorta fuerunt, vel saltem una
cum ipsa interiisse. Amicitia autem duorum horum,
Regnorum valde alia est ratio, quandoquidem ejus ca-
usæ sunt perpetuæ & naturales. Hinc olim unanimis
harum gentium in mutuam tutelam & communia emo-
lumenta adversus alias, consensus, utriq; incrementa
fortunæ, eximia attulit, & manifestus in Carolum VIII
Sueciæ Norvegiæq; Regem Casimiri Poloniæ Regis af-
fectus Sueciæ amicitiam à Polonia Danicæ anteferri
debere, evidenti prudentiæ exemplo demonstravit. In-
dè Suecia ex momento conclusæ cum Polonia pacis re-
bus suis florentissimis, Poloniæ fidam animorum confi-
liorumq; ac virium, societate multotiens candidè ac
serio imò gratuito obtulit, utcunq; Reip. Polonæ res
nonnunquam parum secundæ vel prosperæ esse vide-
rentur; Danis interea nullo conatu, studio, aut ope-
ra in commune consulentibus, haud aliter ac si nulla
Reip. Polonæ Cura ad ipsos pertineret. Quantumli-
bet verò vel infelix temporum conditio, vel aliquid a-
liud obstiterit, quò minus circa intimius fœdus, Sueciæ
votis satisfaceret, aut Polonia fructu qui ex tam salutari o-
pere, certò oriturus erat, gauderet, adversaq; ista quæ
postea

postea sustinuit magna ex parte evitare: vix tamen
nillum illustrius conspectusq; toto terrarum orbe ar-
gumentum ad asserendam constantiam sinceri Sueciæ
in Poloniam affectus, & demonstrandam Danorum
calumniam inveniri poterit. Proinde cum Suecia ni-
hil hoc ipso unquam quæsierit unde Poloniæ res, & o-
pes atteri diminuiq; sed potius crescere & amplificari
possent; satis id ipsum absolvet Sueciam ab omni su-
spicione aviditatis insatiabilis proferendorum termino-
rum, cujus illam insimulare Danum non pudet. Qua
moderatione Suecia cum hostibus transegerit, testis est
Germania cujus servatæ mercedem exiguam Suecia re-
tulit. Quid autem de Dania sentiamus? Quam Suecia
intra Urbis quinius mœnia bis coactam, paucarum parva-
rumq; Provinciarum jactura, ob non fluxam, vel tem-
porariam, sed perpetuam fidei inconstantiam & volu-
bilitatem mulctavit, mulctatam verò reliquarū usu bea-
torem quam antea reddidit, & tantum abest ut Suecia
Daniæ incrementū aliquod inviderit ut potius ex pura
liberalitate nonnulla restituerit & adjecerit. Illa ve-
rò tanti beneficii immemor imò Regia quoq; domus
dudum oblita se Sueciæ viribus, armis & opibus adju-
tam expulso Christiano II. Tyranno florentibus de-
in Regnis per secula imperasse uti sæpe alias ita & nunc
quoq; Sueciæ impares & immeritas ingrati animi vices
reddidit, & nuperrime quidem eo, quod Sueciam spe
federis intimioris oblata diu lætatam detinuerit, mox
ad

ad momenta fortunæ varia & præceps, ad hostes Sueciæ
nullam honestam ob causam, abrupto omnis juris
gentium commercio, deflexerit, ac demum inhumano
odio & asperitate bellum contra ipsam gerat in favo-
rem Electoris Brandeb. quo deteriorem pejoremq; ho-
stem M. V. & Polonia nec habuit unquam nec habi-
tura est. Perpendat obsecro M. V. an ex re sit Reip. ut
militi ex auctorato libertas concedatur, ad partes illas se-
se vertendi quæ ex avaritia, sævitia & cæco impetu ne-
gotiis ad se non pertinentibus contra fidem datam & so-
lennia fœdera sese immiscuerunt; pacis spem o-
mnem in Europa integrandæ jugularunt, Turcas in
M. V. & Remp. duriores reddiderunt, dum vel M. V.
debita subsidia abstulerunt, vel nè aliundè mitterentur
motibus suis in causa fuerunt, quosq; M. V. & Resp.
insensissimos est sentura hostes nisi DEus brevi Europæ
pacē restituat, vel M. V. opportuno tempore istam sibi
& Reipub. imminentē occupet & antevertat. Retineat
itaq; quæso M. V. & Resp. copias suas, iisdemq; utatur
ad recuperandas prout Datus svader, provincias suas à
quibus Sueci, ad M. V. intercessionem meo ministerio ab-
stinuerunt; Borussia scilicet Ducalem & Butaviensem
Lavenburgensem, Draheimiensemq; districtus, quos
partim fraude, partim vi & iniquis pactionibus Ele-
ctor. Brand. Reip. extorsit, nec tamen Conditiones
Fœderum implevit, quorum vigore indebita benefi-
cia adeptus est. In illum & socios personatos istos
D M. V.

M. V. & Reip. amicos, reipsa hostes venenum pectore foventes, qui histriionum more sub vario schemate in scenam prodeunt & vespertilionum ritu, noctu circumvagantes, pestifero ambitu prensationibus, fraudibus & corruptionibus Rempub. hanc turbant, arma ultricia M. V. & Resp. vertant, & si majestas V. suam contra illos causam agere nolit, saltem evictionem Sveciæ præstet, foederis Olivenfis quod, ut & plura, Elector. Brandeb. nefariè fregit rupitq; neq; permittat M. V. militibus subditisq; suis tam turpi causæ patrocinari, qualem Dania & Elect. Brand. tuentur. Nam ut ut Svecia Paternas DEI castigantis manus senserit, manifestum tamen reddit Divina Nemesis gemina & memorabili Danorum clade, perfidiam & iniquitatem funestos sortiri eventus & verti posse momento res humanas, nisi justitia & æquitate nitantur.

Restat ut S. R. M. V. ex sincera devotione & pietate moneam nè Danis facile fidem habeat quippè non majorum tantum documenta & fides historicorum probant, Danos fide non servata Pœnos æmulari solere sed & poterit id ipsum probare negotium illud, de occupandis Belgarum Navibus in Portu Bergenfi Norvegico, inter Seren. Magnæ Britanniæ Regis Ministrum & Daniam gestum, ubi Anglorum ingenuo candori Danorum vaftricies adeò imposuit, ut si inter privatos res acta fuisset, naufragium fidei Danos fecisset potius quam ex civili prudentia egisse existimari debeat,

beat. Parum melioris notæ sunt recentia in Se-
ren.^m Hollatiæ Ducem Danorum commissa; imò bel-
lum hoc, quod Svecis intulerunt Dani, evidentissimè
orbi manifestum reddit, à nullis pejus quam à Da-
nis præcepta fidei servandæ exemplo tradi posse;
idque non tam procedere ex necessitate metu-
que cujus quam maxime capaces esse solent, qui
non exploratis viribus suis temere vicinos aggredi-
untur & amissâ virinum suarum maximâ parte famam
belli falsa veris assuendo tuentur, quam ex obliquo li-
vore & invidia quâ Dani acutis oculis, Sveciæ fortu-
nam limantes dum se frustra eam oppugnare sentiunt,
ira & mœrore ad extrema acti, quasi propria pectora sua
rodentes seipsos conficiunt. S. R. M. V. humili-
mè mihi quoq; roganda est, ut tam vanitatem mina-
rum, quas Danus & socii passim scriptis suis tanquam
flosculos inspergunt, heroico, vel contemptu, vel super-
cilio, despicere quam inania promissi Danici, ad calcem
memorialis adjecta, èo quo digna sunt risu explodere
velit. Offert M. V. suppetias contra Turcas Danus,
cum quo tamen non dissimulat se scire pacem hoc tem-
pore M. V. inivisse. Nunquid ergò aliud agere po-
test, quam ut hoc ipso M. V. auctor sit, nè pacem &
amicitiam colat, vel foedera servet, cum iis quibuscum
in gratiam rediit, nisi ritu & more Danorum id est, ut
foederibus, paci & amicitia, nulla vis & integritas un-
quam extet, verum ut lites, bella & certamina ex ipsis
paciis

pacis auspiciis oriantur ac resurgant, perversoq; rationis & naturæ ordine cunas à tumulis & originem à fine suo moliantur. Exigua & tenuia porro M. V. à Danis auxilia expectet necesse est, cum non suis ipsemet, sed sociorum viribus nitantur, quibus nunc fractis & accissis querulis lamentationibus gementes, nova auxilia per aulas Principum Germaniæ & apud Ordd. foederati Belgii mendicatum ire dicuntur.

Plura his addere supervacaneum existimo, certus S. R. M. V. & Remp. Poloniæ ex Pictatis, Prudentiæ & virtutis generosæ dictamine non verò ex improbis Danorum & Brandenburgicorum suggestionibus, fidem & fœdera, societatis humanæ vincula, metiri colere, ac servare, consiliaq; sua eò dirigere, ut cedant in DEi O. M. gloriam, Europæ tranquillitatem, ac Regnorum Sueciæ Poloniæq;, perpetuam concordiam, quâ uti utriusq; Regni vires, gloria & incolumitas prius olim temporibus floruerunt, atq; in adultâ felicitatem crevere, ita quoq; in posterum crescent vige buntq;, imo in ipsam durabunt æternitatem.

